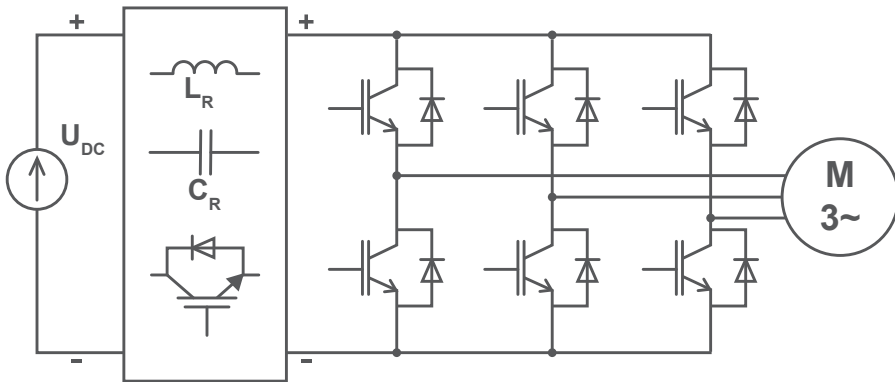

Marek Turzyński

FALOWNIKI NAPIĘCIA

Z QUASI-REZONANSOWYM OBWODEM POŚREDNICZĄCYM W UKŁADACH NAPĘDOWYCH

Gdańsk 2020

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU REDAKCYJNEGO
WYDAWNICTWA POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Dariusz Mikielewicz

REDAKTOR PUBLIKACJI NAUKOWYCH

Michał Szydłowski

RECENZENCI

Piotr Chrzan

Jacek Rąbkowski

REDAKCJA JĘZYKOWA

Agnieszka Frankiewicz

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI

Wioleta Lipska-Kamińska

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Oferta wydawnicza Politechniki Gdańskiej jest dostępna pod adresem
<https://www.sklep.pg.edu.pl>

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany, w jakiegokolwiek formie
i w jakiegokolwiek sposób, bez pisemnej zgody wydawcy

© Copyright by Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej,
Gdańsk 2020

ISBN 978-83-7348-822-9

SPIS TREŚCI

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH OZNACZEŃ	5
1. WSTĘP	7
1.1. Rys historyczny rozwoju napędu elektrycznego	7
1.2. Koncepcja napędu elektrycznego	8
1.3. Przedmiot oraz struktura monografii	13
2. KOMUTACJA TWARDA W DWUPOZIOMOWYM FALOWNIKU NAPIĘCIA	14
2.1. Wprowadzenie	14
2.2. Proces włączania i wyłączania tranzystora w dwupoziomowym falowniku mostkowym	16
2.3. Straty przełączenia w układach o komutacji twardej	19
2.4. Sprawność trójfazowego mostkowego falownika napięcia	22
2.5. Inne negatywne efekty wynikające z twardej komutacji tranzystorów falownika i metody ich redukcji	28
3. FALOWNIKI MIĘKKO PRZEŁĄCZALNE	34
3.1. Wstęp	34
3.2. Klasyfikacja falowników miękko przełączalnych	36
3.3. Przegląd wybranych struktur falowników napięcia z rezonansowym i quasi-rezonansowym równoległym obwodem pośredniczącym napięcia stałego	49
3.3.1. Struktura bazowa BRDCLI	49
3.3.2. Układy rezonansowe z aktywnym ograniczaniem napięcia u_F	51
3.3.3. Układy quasi-rezonansowe z aktywnym ograniczaniem napięcia u_F	55
3.3.4. Układy z pasywnym ograniczaniem napięcia u_F	58
3.3.5. Układy quasi-rezonansowe z równoległym obwodem rezonansowym	60
3.3.6. Badania symulacyjne wybranych topologii układów PRDCLI	67
4. NAPIĘCIE WSPÓLNE I PRĄDY ŁOŻYSKOWE W UKŁADACH NAPĘDOWYCH Z FALOWNIKAMI NAPIĘCIA Z KOMUTACJĄ TWARDAŁ	71
4.1. Obwody przepływu prądów zaburzeń wspólnych	71

4.2.	Mechanizm powstawania napięcia wspólnego w układzie napędowym z mostkowym falownikiem napięcia	72
4.3.	Model impedancji silnika dla składowej wspólnej	76
4.4.	Prądy łożyskowe	85
4.5.	Metody ograniczenia napięcia wspólnego i efektów związanych z jego oddziaływaniem	88
5.	PRZEMIENNIK CZĘSTOTLIWOŚCI Z QUASI-REZONANSOWYM OBWODEM POŚREDNICZĄCYM	104
5.1.	Napięcie wspólne w układach typu PQRDCLI	104
5.2.	Falownik napięcia z quasi-rezonansowym obwodem pośredniczącym z dwoma łącznikami izolacyjnymi	109
5.2.1.	Opis matematyczny układu dla silnikowego trybu pracy	110
5.2.2.	Podokresy pracy układu w trybie generatorowym	117
5.2.3.	Strategia sterowania	120
5.2.4.	Dobór podstawowych parametrów układu	124
5.3.	Układ eksperymentalny	126
5.3.1.	Układ sterowania z modulatorem VSDM	126
5.3.2.	Stanowisko laboratoryjne	128
5.3.3.	Przebiegi operacyjne układu	130
5.3.4.	Napięcia i prądy falownika oraz właściwości EMC	132
5.3.5.	Przebiegi wysokoczęstotliwościowych prądów i napięć	135
5.3.6.	Analiza sprawności układu	140
5.4.	Porównanie proponowanej topologii z innymi rozwiązaniami przekształtników PQRDCLI	142
6.	PODSUMOWANIE	146
6.1.	Wnioski oraz dalsze perspektywy rozwoju układów PQRDCLI do zastosowań w układach napędowych	146
7.	DODATEK	148
7.1.	Wartość średnia i skuteczna prądu wejściowego falownika i_O	148
7.2.	Analiza wartości napięcia wspólnego u_{N_PE} w stanie przerwy beznapięciowej w układzie przekształtnika PQRDCLI z dwoma tranzystorami separującymi T_1, T_4	150
7.3.	Analiza teoretyczna sprawności przekształtnika PQRDCLI	152
	BIBLIOGRAFIA	156
	STRESZCZENIE W JĘZ. POLSKIM	167
	STRESZCZENIE W JĘZ. ANGIELSKIM	167

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH OZNACZEŃ

Oznaczenia ogólne

- $x, x(t)$ – wartość chwilowa
- X – składowe stałe
- $\hat{I}$ – wielkość estymowana

Napięcia

- u_{A_PE} – napięcie wyjściowe falownika w fazie A mierzone względem uziemienia
- u_{AB} – przewodowe napięcie wyjściowe mierzone pomiędzy fazami A i B falownika
- U_{C1} – napięcie pojemności pomocniczej C_1
- U_{DC} – źródło napięcia stałego
- u_F – napięcie wejściowe falownika
- u_{N_PE} – napięcie wspólne
- u_{SH} – napięcie wałowe

Prądy

- i_A – prąd wyjściowy falownika w fazie A
- i_{CR} – prąd kondensatora rezonansowego
- i_{LR} – prąd cewki rezonansowej
- $I_{LR(max)}$ – wartość maksymalna prądu cewki rezonansowej
- $I_{LR(min)}$ – wartość minimalna prądu cewki rezonansowej
- i_O – prąd obciążenia
- i_{PE} – prąd w przewodzie PE
- $I_{PE(max)}$ – wartość maksymalna prądu w przewodzie PE
- i_{SH} – prąd wałowy maszyny elektrycznej
- $I_{SH(max)}$ – wartość maksymalna prądu wałowego

Inne wielkości

- C_1 – pojemność pomocnicza
- C_{BRG} – pojemność łożyska
- C_F – pojemność kondensatora w obwodzie pośredniczącym

C_{p1}, C_{p2}	– pojemności doziemne
C_{PE}	– pojemność pomiędzy uziemionym korpusem a punktem neutralnym uzwojeń stojana połączonych w gwiazdę
C_R	– pojemność kondensatora rezonansowego
C_{RK}	– pojemność pomiędzy wałem a uziemionym korpusem maszyny elektrycznej
C_{SK}	– pojemność pomiędzy zaciskami stojana a uziemionym korpusem maszyny elektrycznej
C_{SR}	– pojemność pomiędzy zaciskami uzwojeń stojana a wałem maszyny elektrycznej
f_S	– częstotliwość przełączeń tranzystorów falownika
L_R	– indukcyjność cewki rezonansowej
P_C	– straty przewodzenia
P_{DYN}	– straty przełączania
P_{TF}	– straty przewodzenia tranzystorów falownika
T_S	– okres przełączeń tranzystorów falownika
T_Z	– czas opadania napięcia
Z_C	– impedancja składowej wspólnej

Skróty

A, B, C	– oznaczenia faz napięcia wyjściowego falownika
CM	– składowa wspólna (ang. <i>common mode</i>)
D_F	– diody w mostku falownika
F	– falownik
IGBT	– tranzystor bipolarny z izolowaną bramką (ang. <i>insulated gate bipolar transistor</i>)
K	– korpus maszyny elektrycznej
M	– maszyna elektryczna
MOSFET	– tranzystor polowy z izolowaną bramką (ang. <i>metal oxide semiconductor field effect transistor</i>)
P	– prostownik
PDM	– modulacja gęstości impulsów (ang. <i>pulse-density modulation</i>)
PE	– uziemienie ochronne (ang. <i>protective earthing</i>)
PQRDCLI	– falownik napięcia z quasi-rezonansowym obwodem pośredniczącym (ang. <i>parallel quasi-resonant DC-link inverter</i>)
PWM	– modulacja szerokości impulsów (ang. <i>pulse-width modulation</i>)
R	– wał maszyny elektrycznej
S	– początek połączonych w gwiazdę uzwojeń stojana maszyny elektrycznej
T_F	– tranzystory falownika
V	– obwód pośredniczący
ZCS	– przełączanie w stanach bezprądowych (ang. <i>zero-current switching</i>)
ZVS	– przełączanie w stanach beznapięciowych (ang. <i>zero-voltage switching</i>)